

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1934 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående bestämmelser om obligatorisk effektiv värmebehandling av konsumtionsmjölk.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 177 av herr *von Heland m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till innevarande riksdag med bestämmelser om obligatorisk effektiv värmebehandling av all konsumtionsmjölk, salubjuden i städer och större samhällen, med undantag för s. k. kontrollmjölk.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för denna hemställan, hänvisas till motionen.

Sveriges allmänna lantbrukssällskap har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 januari 1932 föreslagit, att för befordrande av en ökad konsumtion av mjölk en lag om pastöriseringstvång (långtidspastörisering) för den i större samhällen försälda konsumtionsmjölken skulle utfärdas.

Beträffande motiveringen till detta förslag har lantbrukssällskapet hänvisat till en inom sällskapets mejerisektion utarbetad promemoria. Där i uttalas, att konsumenterna icke kunde väntas efterfråga en vara, synnerligen så viktig som mjölk, så länge denna saluhölles i ur hygienisk och hushållssynpunkt ogynnsam beskaffenhet. Höjandet av konsumtionsmjölkens beskaffenhet vore således ett starkt känt behov. En väg att fylla detsamma vore givetvis tillhandahållandet av kontrollmjölk, men kostnaderna därför lade hinder i vägen för dennas åtkomlighet för den stora publiken. I promemorian framhålles, att med betydligt ringare omkostnader kunde genom långtidspastörisering och påföljande kylning framställas konsumtionsmjölk, som uppfyllde högt ställda krav både ur hygienisk och hushållssynpunkt. Enligt mejerisektionens åsikt skulle pastöriseringstvång för konsumtionsmjölk verka utomordentligt kraftigt till att bringa reda i mjölkhandeln, befordra mjölkens popularisering som födoämne och till ett minimum reducera riskerna för smittas överförande med mjölk. Om verklig effekt skulle vinnas, fordrades emellertid, att all konsumtionsmjölk med undantag av kontrollmjölk underkastades pastöriseringstvång. Att undantaga mjölk, som utan någon som helst kontroll såldes av producent direkt till konsument, syntes lika meningslöst som att upphäva exempelvis köttkontrollen vid dylika affärstransaktioner. Det föreslagna förbudet mot saluhållande av opastöriserad mjölk till människoföda skulle emellertid avse endast större, tätbebyggda samhällen.

Över lantbrukssällskapets förslag hava under år 1932 yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen, centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet och medicinalstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen har uttalat, att det förefölle som om den medicinska sakkunskapen ännu icke kommit till någon enig uppfattning beträffande långtidspastöriseringens inflytande på den behandlade mjölkens beskaffenhet ur hygienisk synpunkt. Då styrelsen hade sig bekant, att den föreliggande framställningen i detta avseende komme att prövas av den på detta område speciellt sakkunniga myndigheten, ansåge sig styrelsen kunna helt förbigå denna sida av frågan. Lantbruksstyrelsen har emellertid erinrat om ett av föreståndaren för Stockholms stads hälsovårdsnämnds anstalter för födoämneskontroll avgivet yttrande, enligt vilket långtidspastöriseringen genom sin förmåga att ödelägga mjölksyrebakterierna i mjölken vid behandling av mindre god mjölk skulle medföra den olägenheten, att mjölken vid förvaring, i stället för att som annan mjölk surna, komme att undergå en förruttelseartad förvandling, varigenom den bleve oanvändbar. Den möjligheten har därför synts lantbruksstyrelsen ligga nära till hands, att följderna av en enligt förslaget genomförd tvångslagstiftning på området kunde bliva minskad mjölkkonsumtion eller, med andra ord, verka motsatsen till en popularisering av mjölken. Vidare har lantbruksstyrelsen ansett en lagstiftning, som skulle hindra konsument att med vederbörande producent av mjölk träffa avtal om viss daglig direkt leverans av mjölk till hushållsbehov, icke böra komma till stånd. Om de antydda med ett pastöriseringstvång förenade olägenheterna i mjölkhygieniskt avseende samt i fråga om mjölkens användbarhet icke befundes så vägande, att varje lagstiftning på området måste anses olämplig, ansåge sig lantbruksstyrelsen för sin del kunna ur mejerihanteringens synpunkt tillstyrka en lagstiftning, som medförde tvångspastörisering av sådan mjölk, som i annan form än kontrollmjölk på slutna flaskor salubjödtes i allmän butik uti större samhällen.

Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet har tillstyrkt den föreslagna pastöriseringslagens införande för samtliga städer, köpingar och municipalsamhällen. Med hänsyn till behovet av tillgång till lämpligt mejeri för lagens tillämpande å viss ort har centralanstalten dock ifrågasatt, huruvida icke möjlighet till dispens under en viss övergångstid borde stadgas i fall, då så kunde befinnas befogat.

Medicinalstyrelsen har framhållit, att långtidspastöriseringen icke vore fullt effektiv i fråga om oskadliggörande av i mjölk befintliga bakterier. Den därmed behandlade mjölkens egenskaper vore icke i allo lämpliga för hushållsbruk. En betydande olägenhet vore, att fullt betryggande kontroll icke kunde till rimlig kostnad anordnas däröver att mjölken verkligen behandlats enligt långtidspastöriseringsförfarandet. Medicinalstyrelsen har därför icke ansett sig kunna förorda genomförande, åtminstone för närvarande, av lagstiftning i av lantbrukssällskapet föreslagen riktning.

Tre vid 1932 års riksdag i ämnet väckta motioner I:37 samt I:199 och II:302 föranledde icke någon riksdagens åtgärd. Sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet erinrade i sitt utlåtande nr 1 beträffande nyssnämnda tre motioner om lantbruksstyrelsens, centralanstaltens och medicinalstyrelsens ovanberörda yttranden i frågan samt uttalade, att utskottet ansett sig kunna utgå från att Kungl. Maj:t, utan hänvändelse från riksdagens sida, ägnade hithörande spörsmål den uppmärksamhet, vartill förhållandena kunde föranleda.

Utskottet.

Utskottet har under hand inhämtat, att 1933 års mjölk- och mejeriutredning i samband med frågorna om mjölkhygien och mjölkens kvalitet upptagit förevarande fråga till behandling och därvid, bland annat, beslutit verkställa närmare undersökning beträffande dels verkningarna av långtidspastörisering i medicinskt och hygieniskt avseende, dels möjligheterna att kontrollera metodens tillämpning, dels ock den omfattning, i vilken pastöriserad mjölk redan nu kommer till användning, och de ekonomiska konsekvenserna av pastöriseringstvängs genomförande. Med hänsyn till den sålunda pågående utredningen och då utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t, sedan utredningen är slutförd, går i författning om vidtagande av de åtgärder, vartill utredningen kan föranleda, anser sig utskottet icke böra tillstyrka avlåtande av skrivelse till Kungl. Maj:t i det i motionen angivna syftet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen I:177 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 mars 1934.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 34.

Reservation

av herr *Johansson* i Uppmälby mot viss del av utskottets motivering.